

HE/53/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi

Turvallisuustilanne Euroopassa ja Suomen lähialueilla on epävakaa ja sen vaikutuksen ovat suoraan havaittavissa Suomen rajaturvallisuustilanteessa itärajalla. Upseeriliitto ry näkee hallituksen esityksen laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi asiallisena. Hallituksen esityksen tavoite on hyvä. Lailla pyritään torjumaan välineellistetyn maahantulon uhka ja sillä painostaminen (osana rajaturvallisuuden ylläpitoa ja turvaamista) sekä turvaamaan viranomaisten toimintamahdollisuudet tarvittavissa vastatoimissa.

Hallituksen esitykseen liittyen toimivaltaisten viranomaisten tulee pystyä valvomaan ja toteuttamaan annettua lakia ja siihen liittyviä tarkennettuja ohjeita ja määräyksiä siten, että tehtävää toteuttava viranomainen ei vaaranna omaa oikeusturvaansa ja toimivaltaansa lain mahdollisten ristiriitaisuuksien tai ongelmallisuuksien vuoksi. Säädökset tulevat olla selkeät ja tarkkarajaiset tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi ja poistamiseksi.

Lakiesitys on Rajavartiolaitoksen operatiivisissa tehtävissä palvelevien ja lakiesityksen mukaisia päätöksiä suorittavien virkavirkamiesten oikeusturvan kannalta ongelmallinen. Esityksessä asetetaan suuressa määrin vastuuta yksittäiselle virkamiehelle, jolla ei ole riittävää koulutusta vaadittavien päätösten ja niihin liittyvien monimutkaisten arvioiden suorittamiseen. Laadukas ja oikeudenmukainen turvapaikkaprosessi on myös päätöstä tekevän virkamiehen oikeusturvan kannalta oleellista. Rajavartiolaitos on turvallisuusviranomainen ei turvapaikka-asioita hoitava viranomainen.

Rajavartiomiehet toimivat virkavastuulla. Yksittäisen rajavartiomiehen oikeusturva edellyttäisi tämän poikkeuksellisen lakihankkeen osalta riittävän selkeitä ohjeita ja menettelytapoja, sekä päätöksen tekevän rajavartiomiehen oikeusturvan takaamista. Esityksessä tätä ei ole otettu huomioon riittävästi. Arvion tekeminen puutteellisten tietojen perusteella jo muutenkin kiireisissä olosuhteissa on myös konkreettinen oikeudellinen riski sen tekevälle virkamiehelle, jolla on luonnollisesti velvollisuus arvioida kaikki asiaan liittyvät seikat virkavastuullaan, jonka rikkomisesta voi seurata jopa rikosoikeudellinen sanktio. Upseeriliitto näkee, että asiaa ei ole huomioitu riittävällä tavalla.

Puheenjohtaja
Everstiluutnantti

Merkitty
Ville Viita

Rajavartiolaitoksen pääluottamusmies
Kapteeni

Merkitty
Aki Järvinen